

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра екології та безпеки життєдіяльності
Кафедра прикладної інженерії та охорони праці

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

О.С. Пушка

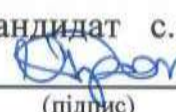
« 1 » 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ	Бакалавр
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 Аграрні науки та продовольство
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	208 Агроінженерія
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Агроінженерія
ФАКУЛЬТЕТ	Інженерно-технологічний

Робоча програма навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності” для здобувачів вищої освіти спеціальності 208 Агроінженерія, освітньої програми «Агроінженерія». – Умань, Уманський НУС. – 2020. - 22 с.

Розробники: **Нікітіна Ольга Володимирівна**, кандидат с.-г. наук, викладач кафедри екології та безпеки життєдіяльності (Нікітіна О.В.)
(підпис)

Прокопенко Едуард Васильович, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри прикладної інженерії та охорони праці (Прокопенко Е.В.)
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від «1» вересня 2020 року № 1

Завідувач кафедри екології та безпеки життєдіяльності
(Сонько С.П.)
(підпис)

«1» вересня 2020 року

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри прикладної інженерії та охорони праці

Протокол від «25» 06 2020 року № 12

Завідувач кафедри прикладної інженерії та охорони праці
(Березовський А.П.)
(підпис)

«25» 06 2020 року

Схвалено науково-методичною комісією інженерно-технологічного факультету

Протокол від «01» 09 2020 року № 1

Голова (Заморська І.Л.)

«01» 09 2020 року

1. Опис навчальної дисципліни
Безпека життєдіяльності: Охорона праці»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –4	Галузь знань: 20 Аграрні науки та продовольство	Обов'язкова	
Модулів – 3	Спеціальність: 208 Агроінженерія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		3-й	3-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		5-й	5-й.
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь: Бакалавр Освітня програма Агроінженерія	18 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
			8 год.
		Лабораторні	
		28 год.	
		Самостійна робота	
		74 год.	108 год..
		Вид контролю:	
Диф. залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. «Безпека життєдіяльності»

Метою вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» є теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців щодо створення безпечних умов діяльності і життя, опанування принципів гармонійного розвитку особистості і сталого розвитку суспільства.

Завдання вивчення дисципліни передбачає теоретичну і практичну підготовку студентів для виявлення позитивного та негативного впливу на життєдіяльність та здоров'я людини зовнішніх та внутрішніх факторів, обґрунтування оптимальних умов та принципів життя.

Програма вивчення нормативної дисципліни «Безпека життєдіяльності» складена відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра і охоплює всі змістовні модулі, визначені анотацією для мінімальної кількості годин, передбачених стандартом.

Об'єктом вивчення безпеки життєдіяльності є людина у всіх аспектах її діяльності (фізичному, психологічному, духовному, суспільному).

Предметом вивчення дисципліни є вплив на життєдіяльність та здоров'я людини зовнішніх і внутрішніх факторів.

Програмні результати навчання:

ПРН 10. Демонструвати повагу до етичних принципів, своєю поведінкою впроваджувати етичні норми взаємовідносин в колективі, які сприяють досягненню виробничої мети. Проявляти самостійність і відповідальність у роботі.

ПРН 22. Визначати чисельні значення показників оцінювання стану охорони праці в галузях сільського господарства. Розробляти заходи з охорони праці і безпеки життєдіяльності відповідно до правових вимог законодавства.

Завданням вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» є здобуття таких компетентностей:

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі агропромислового виробництва та у процесі навчання, що передбачає застосування визначених теорій та методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності бакалавра з агроінженерії:

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Професійні компетентності:

ФК10. Здатність організувати використання сільськогосподарської техніки відповідно до вимог екології, принципів оптимального природокористування й охорони довкілля.

ФК13. Здатність організувати роботу та забезпечувати адміністративне управління виробничими підрозділами, які здійснюють технічне забезпечення агропромислового виробництва відповідно до реалізації правових вимог безпеки життєдіяльності і охорони праці; аналізувати показники техногенних та природних небезпек, а також планувати і виконувати відповідні захисні заходи.

2.2. «Охорона праці»

Метою вивчення дисципліни «Охорона праці» є надання знань та умінь у майбутніх фахівців з правових та організаційних питань охорони праці, гігієни праці, виробничої санітарії, технічної та пожежної безпеки, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципів пріоритету життя і здоров'я працівників відносно результатів виробництва.

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- принципи державної політики в галузі охорони праці;
- основний зміст законодавчих та інших нормативних актів з охорони праці;
- основні положення чинного законодавства щодо охорони праці різних категорій працівників;
- конструкції та особливості застосування засобів контролю умов праці;
- конструкції та технічні характеристики засобів індивідуального та колективного захисту працівників;
- види відповідальності за порушення норм і правил з охорони праці;

вміти:

- застосовувати у практичній діяльності нормативні документи з охорони праці;
- виявляти джерела, фактори та інші види виробничих небезпек та застосовувати заходів для запобігання їх дії;
- користуватися засобами контролю параметрів безпеки та умов праці;
- здійснювати контроль за станом охорони праці на робочих місцях;
- розробляти інструкції для працівників різних спеціальностей;

набути навик:

- проведення досліджень параметрів мікроклімату на робочому місці;
- визначати відповідність умов праці нормативам за показниками забрудненості повітря пилом чи шкідливими газами;
- складання планів заходів з охорони праці для виробничого підрозділу, галузі чи всього підприємства;
- розрахунку показників виробничого травматизму по виробничому підрозділу, галузі, підприємству;
- розрахунку повітрообміну при забрудненні повітря робочої зони шкідливими речовинами.

Програмні результати навчання:

ПРН 10. Демонструвати повагу до етичних принципів, своєю поведінкою впроваджувати етичні норми взаємовідносин в колективі, які сприяють

досягненню виробничої мети. Проявляти самостійність і відповідальність у роботі.

ПРН 22. Визначати чисельні значення показників оцінювання стану охорони праці в галузях сільського господарства. Розробляти заходи з охорони праці і безпеки життєдіяльності відповідно до правових вимог законодавства.

Завданням вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» є здобуття таких компетентностей:

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі агропромислового виробництва та у процесі навчання, що передбачає застосування визначених теорій та методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності бакалавра з агроінженерії:

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Професійні компетентності:

ФК10. Здатність організовувати використання сільськогосподарської техніки відповідно до вимог екології, принципів оптимального природокористування й охорони довкілля.

ФК13. Здатність організовувати роботу та забезпечувати адміністративне управління виробничими підрозділами, які здійснюють технічне забезпечення агропромислового виробництва відповідно до реалізації правових вимог безпеки життєдіяльності і охорони праці; аналізувати показники техногенних та природних небезпек, а також планувати і виконувати відповідні захисні заходи.

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. «Безпека життєдіяльності»

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності

Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Об'єкт та предмет безпеки життєдіяльності (БЖД). Основні завдання науки про безпеку людини, історія її розвитку. Життєдіяльність як фізіологічно-структурне поняття, її суть, взаємозв'язки та взаємозалежності. Взаємозв'язок життєдіяльності з навколишнім середовищем в системі «людина–середовище–діяльність». Принципи забезпечення діяльності. Основні поняття та визначення БЖД. Поняття небезпеки, безпеки, ризику та їх взаємозв'язки. Небезпека як основний фактор, що визначає рівень безпеки. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Сучасні проблеми життєдіяльності.

Концепція допустимого ризику. Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності

Ризик. Індивідуальний та соціальний ризик. Концепція ризику. Методи визначення ризику. Прийнятний ризик та безпека. Класифікація негативних чинників та визначення їхнього рівня в індивідуальній діяльності. Методика прогнозування можливості виникнення негативних чинників в індивідуальній діяльності. Принципи, методи та засоби забезпечення безпечної життєдіяльності.

Тема 2. Людина в системі «людина – середовище»

Структурно-функціональна організація людини з точки зору взаємодії її з оточуючим середовищем

Здоров'я людини, як медико-біологічна та соціальна категорія. Гомеостаз – як особливий механізм захисту організму людини. Внутрішній і зовнішній вплив на організм людини. Захворювання, які викликаються факторами оточуючого середовища. Гранично допустимий вплив шкідливих факторів на людину. Синергізм (ефект перевищення сумарної дії) та антагонізм (ефект нейтралізації дії) шкідливих факторів. Біоритми та їх роль в життєдіяльності людини. Психічні характеристики особистості. Психофізіологічний стан людини та вплив на нього наркотичних, лікарських та ін. речовин.

.Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини

Тема 3. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори

Природні і техногенні небезпеки

Загальні закономірності виникнення природних небезпек. Абіотичні небезпеки: літосферні (землетруси, зсуви, селі, вулкани); гідросферні (повені, снігові лавини, шторми); атмосферні (урагани, зливи, град, тумани, ожеледі, блискавки); космічні (астероїди, сонячне та космічне випромінювання). Біотичні небезпеки (небезпечні рослини, тварини, риби, комахи, грибки, бактерії, віруси). Заразні хвороби рослин та тварин. Небезпечні та шкідливі фактори, породжені природними джерелами небезпеки. Заходи та засоби, спрямовані на запобігання негативної дії природних джерел небезпеки на людину та на системи забезпечення її діяльності.

Соціальні і політичні та комбіновані небезпеки

Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних джерел небезпеки. Соціальні небезпеки – небезпеки, викликані низьким духовним та культурним рівнем. Політичні небезпеки: конфлікти на міжнародному та міждержавному рівні, духовне гноблення, політичний тероризм, ідеологічні, міжпартійні, міжконфесійні та збройні конфлікти, війни.

Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі

Небезпечні фактори, причини та небажані наслідки, пов'язані з урбанізацією середовища життєдіяльності людини. Загальні правила користування і поведінки в приміщеннях багатоквартирних житлових будинків та на прибудинковій території. Загальні правила поведінки на вулицях та дорогах, використання транспортних засобів та користування ними.

Змістовний модуль 2.

Тема 4. Фізіологічні та психологічні особливості людського організму в контексті безпеки життєдіяльності

Фізіологічні особливості та психологічні людини

Будова організму. Аналізатори та їх класифікація. Рефлекс. Психічні явища та психічні процеси. Темпераменти людини

Безпека харчування

Невідкладна допомога при нещасних випадках

Роль своєчасно наданої та правильно проведеної першої медичної допомоги в урятуванні життя і здоров'я потерпілого. Медична аптечка.

Використання підручних матеріалів при наданні першої медичної допомоги. Порядок проведення реанімаційних заходів. Термін, послідовність та методика проведення штучного дихання та непрямого масажу серця. Перша медична допомога при зовнішніх та внутрішніх кровотечах. Види отруєнь.

Перша медична допомога при переломах і вивихах. Перша медична допомога при опіках, електротравмах та обмороженнях. Види опіків. Перша медична допомога при серцевому нападі, задусі, судомах, непритомності тощо.

2.2. «Охорона праці»

Модуль 1. Правові та організаційні питання охорони праці

Змістовий модуль 1. Зміст дисципліни «Охорона праці»

Тема 1 Правові та організаційні питання з охорони праці

Вступ, історія розвитку охорони праці. Стан охорони праці, виробничого травматизму та професійних захворювань в Україні та світі. Соціально-економічне значення охорони праці. Основні поняття в галузі охорони праці. Предмет, зміст курсу та зв'язок з іншими дисциплінами.

Тема 2. Законодавство України з охорони праці. Організація охорони праці на виробництві

Законодавчі акти України про охорону праці. Розділи та основні принципи Закону України «Про охорону праці». Права і пільги для працівників в Законі України «Про охорону праці». Відшкодування працівникам за шкідливі умови праці і втрату здоров'я. Праця жінок в Законі України «Про охорону праці». Праця підлітків в Законі України «Про охорону праці». Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці. Організація охорони праці на виробництві. Структура управління охороною праці (СУОП), її функції на підприємствах.

Модуль 2. Виробнича санітарія та безпека праці

Змістовий модуль 2. Основи виробничої санітарії, електробезпеки і пожежної безпеки

Тема 3. Основи виробничої санітарії

Поняття про систему людина – машина – середовище. Визначення терміну «виробнича санітарія». Фактори навколишнього середовища, їх параметри і дія

на організм людина. Мікроклімат на робочому місці. Виробничий пил і шкідливі речовини. Шум і вібрація.

Призначення та класифікація систем вентиляції. Природна вентиляція. Механічна вентиляція (штучна). Санітарні вимоги до вентиляційних установок.

Тема 4. Загальні основи електробезпеки

Дія струму на організм людини. Фактори, що впливають на наслідки ураження струмом. Класифікація приміщень за ступенем ураження струмом. Засоби захисту від ураження електричним струмом.

Тема 5. Загальні основи пожежної безпеки

Процес горіння, його початкові форми та причини виникнення пожеж. Небезпечні та шкідливі фактори, що виникають при пожежі. Система протипожежного захисту. Попередження виникнення та розповсюдження пожеж. Вогнегасячі речовини. Засоби гасіння пожеж. Автоматичні системи гасіння пожеж.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем лекцій	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
4.1. «Безпека життєдіяльності»												
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності	8	2	–	2	–	8	12	–	1	–	–	11
Тема 2. Людина в системі «людина – середовище»	8	2	–	4	–	10	11	–	1	–	–	10
Тема 3. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори	11	2	–	4	–	10	11	–	1	–	–	10
Разом за змістовим модулем 1	27	6	–	10	–	28	34	–	3	–	–	31
Змістовий модуль 2.												

Тема 4. . Фізіологічні та психологічні особливості людського організму в контексті безпеки життєдіяльності	10	2	–	4	–	8	30	–	1	–	–	29
Разом за змістовим модулем 2	18	2	–	4	–	8	30	–	1	–	–	29
Разом за модулем 1	58	8	–	14	–	36	64	–	4	–	–	60
4.2. «Охорона праці»												
Модуль 2. Правові та організаційні питання охорони праці												
Змістовий модуль 1. Зміст дисципліни «Охорона праці»												
Тема 1. Правові та організаційні питання з охорони праці	16	2	–	4	–	10	13	1	1	–	–	11
Тема 2. Законодавство України з охорони праці. Організація охорони праці на виробництві	16	2	–	4	–	10	12	1	1	–	–	10
Разом за модулем	32	4	–	8	–	20	25	2	2	–	–	21
Модуль 3. Виробнича санітарія та безпека праці												
Змістовий модуль 2. Основи виробничої санітарії, електробезпеки і пожежної безпеки												
Тема 3. Основи виробничої санітарії	10	2	–	2	–	6	17	1	1	–	–	15
Тема 4. Загальні основи електробезпеки	10	2	–	2	–	6	13	1	–	–	–	10
Тема 5. Загальні основи пожежної безпеки	10	2		2		6	1	–	1	–	–	–
Разом модулем 2	30	6		6		18	31	2	2	–	–	25
Разом за модулем 2,3	62	10	–	14	–	38	56	4	4	–	–	48
Усього годин	120	18	–	28	–	74	120	4	8	–	–	108

5. Теми лабораторно-практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
5.1. «Безпека життєдіяльності»			
1	Ризик та небезпека в предметній діяльності	2	0,5
2	Людина як елемент системи “людина – життєве середовище”	2	0,5
3	Пожежна безпека.	2	1
4	Засоби індивідуального та колективного захисту населення	2	0,5
5	Самодопомога і взаємодопомога в надзвичайних ситуаціях	4	0,5
6	Дія шуму і вібрації на організм людини	2	0,5
7	Іонізуючі випромінювання, радіаційна безпека	2	0,5
	Разом	14	4
5.2. «Охорона праці»			
1	Навчання та інструктажі з охорони праці	2	0,5
2	Долікарська допомога потерпілим	2	0,5
3	Розслідування нещасних випадків на виробництві	4	0,5
4	Визначення параметрів мікроклімату	2	0,5
5	Дослідження забрудненості повітря виробничим пилом	2	0,5
6	Дослідження забрудненості повітря шкідливими газами	1	0,5
7	Визначення освітленості виробничих приміщень і робочих місць	1	1
	Разом	14	4
	Усього годин	28	8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
6.1. «Безпека життєдіяльності»			
1	Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (24.02.1994)	2	4
2	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	2	4
3	Закон України «Про охорону праці» (04.10.1992)	4	4
4	Закон України «Про пожежну безпеку» (17.12.1993)	2	4
5	Постанова Кабінету Міністрів України № 1099 від 15 липня 1998 року «Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій»	4	6
6	Постанова Кабінету Міністрів України № 1198 від 03.08.1998 «Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру»	2	6
7	Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (19.11.1992)	4	6
8	Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (16.10.1992)	4	7
9	Закон України «Про захист населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру»	4	7
10	Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань»	4	7
11	Закон України «Про правові засади цивільного захисту» (2004 р.)	4	5
	Разом	36	60
6.2. «Охорона праці»			
1	Наукова база охорони праці України	4	4
2	Вплив характеру праці, санітарних особливостей виробничих процесів, устаткування, перероблюваної сировини та інших чинників виробництва на функціонування організму	4	4
3	Оцінка стану охорони праці на підприємствах	4	4
4	Аналіз травматизму в сільському господарстві	4	6
5	Технічні засоби пожежогасіння, їх види, особливості конструкцій	4	5
6	Оптимальні значення освітленості робочого місця та способи його нормалізації	4	5
7	Розрахунок систем вентиляції виробничих приміщень.	4	5
8	Системи вентиляції, розрахунок повітрообміну для приміщень	4	5
9	Розрахунок об'єму пожежного резервуару для підприємства.	3	5
10	Розрахунки розмірів світлових отворів в виробничих приміщеннях та штучного освітлення.	3	5
	Разом	38	46
	Усього годин	74	108

7. Методи навчання

Під час викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності» використовуються наступні методи (технології) навчання:

7.1 Традиційні методи (технології) навчання:

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами очності та демонстрацією дослідів. Лекція покликана формувати в студентів основи знань з певної наукової галузі, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з відповідної навчальної дисципліни.

Практичне заняття – вид заняття, на якому студенти під керівництвом викладача проводять натурні або імітаційні експерименти чи досліди в спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого для умов навчального процесу. Дидактичною метою лабораторного заняття є практичне підтвердження окремих теоретичних умінь та навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі. Перелік тем лабораторних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Самостійна робота – Форма роботи, яка передбачає вирішення актуального питання курсу самостійно, формує навички пошуку та синтезу інформації.

7.2 Інноваційні методи (технології) навчання

Проблемні лекції – направлені на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами; увага студентів концентрується на матеріалі, який не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекції друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекції студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам відповідає на них, не чекаючи відповідей студентів. Система питань у ході лекції має активізуючу роль, спонукає студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Презентації – виступи перед аудиторією, використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів та послуг.

Ділові ігри – метод імітації (наслідування, відображення) прийняття управлінських рішень у різноманітних ситуаціях шляхом гри (програвання, розігрування) за правилами, що вже існують або розробляються самими учасниками. Він реалізуються через самостійне вирішення студентом поставленої проблеми за умови недостатності необхідних знань, коли студент змушений самостійно опанувати новий зміст або шукати нові зв'язки у вже засвоєному матеріалі.

7.3 Дистанційне навчання

Дистанційне навчання – індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «ПРО СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ НАВЧАННЯМ MOODLE УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА» <https://www.udau.edu.ua/assets/files/legislation/polozhennya/2016/Polozhennya-pro-sistemu-upravlinnya-navchannyam-Moodle-Umanskogo-NUS.pdf>

Дисципліна «Безпека життєдіяльності» для дистанційного навчання розміщена на платформі «MOODLE» <https://moodle.udau.edu.ua/>

7.4 Перелік наочних та технічних засобів навчання

Наочні засоби:

- слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point; відео-презентації;
- інформаційні стенди у навчальній аудиторії;
- нормативно-технічна документація.

Технічні засоби:

- Термометр.
- Кататермометр.
- Анемометр.
- Психрометр Августа або аспіраційний психрометр Ассмана.
- Секундомір МК В3-34.
- Барометр.
- Аспіратор Мігунова.
- Терези аналітичні.
- Аналітичні фільтри аерозольні.
- Барометр-анероїд.
- Ексикатор з сірчаною кислотою.
- Газоаналізатор УГ–2.

8. Методи контролю

Дисципліна має чотири змістовних модуля, які охоплюють матеріал усіх тем.

Рівень знань студентів оцінюють за 100-бальною системою, контролюючи якість виконання: контрольного опитування у вигляді письмових тестів, індивідуальних завдань на практичних заняттях, самостійної роботи.

Модульний контроль проводиться у формі описових самостійних робіт, усній і письмовій відповіді та комп'ютерного тестування (на платформі MOODLE <https://moodle.udau.edu.ua>).

Підсумковий контроль – диференційований залік, який оформляють за результатами поточного контролю упродовж семестру.

9. Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з навчальної дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота					Сума 100	
9.1. «Безпека життєдіяльності»						
Модуль 1						
ЗМ 1			ЗМ 2			
T1	T2	T3	T4		50	
10	10	15	15			
9.2. «Охорона праці»					50	
Модуль 1			Модуль 2			
ЗМ 1			ЗМ 2			
T1	T2		T3	T4		T5
8	7	7	7	7		7

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

11.1 Типова програма

Типова навчальна програма нормативної дисципліни «основи охорони праці» для вищих навчальних закладів для всіх спеціальностей і напрямів підготовки за освітньо-кваліфікаційними рівнями «молодший спеціаліст» та «бакалавр» / Ткачук К. Н., Запорожець О. І., Русаловский А. В., Баженов О. К., Зацарний В. В., Полукаров О. І., Дашковська О. В., Гладкая Л. А., Калда Г. С., Беліков А. С., Березуцький В. В. Київ, 2011. 16 ст.

11.2 Методичні вказівки

Модульна програма, рекомендована література, методичні вказівки для проведення практичних робіт (1. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичного заняття з дисциплін «Основи охорони праці» на тему: «Організація навчання з охорони праці на підприємствах» студентами денної та заочної форм навчання освітнього ступеня «Бакалавр», «Магістр». Умань, 2019. 20 с.;

2. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичного заняття з дисциплін «Безпека життєдіяльності (модуль Охорона праці)» та «Охорона праці в галузі» на тему: «Вивчення порядку проведення розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві» студентами денної та заочної форм навчання освітніх ступенів «Бакалавр», «Магістр». Умань: Уманський НУС, 2020. 58 с.;

3. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичного заняття з дисциплін «Безпека життєдіяльності (модуль Охорона праці)» та «Охорона праці в галузі» на тему: «Вивчення порядку проведення розслідування та обліку професійних захворювань і аварій на виробництві» студентами денної та заочної форм навчання освітніх ступенів «Бакалавр», «Магістр». Умань: Уманський НУС, 2020. 47 с.).

4. Нікітіна О.В. “Безпека життєдіяльності”. Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни студентами денної форми навчання ОС «Бакалавр» для спеціальностей: 101 «Екологія», 183 «Технології захисту навколишнього середовища», 203 «Садівництво та виноградарство», 202 «Захист і карантин рослин». Умань, Уманський НУС, 2019. 14 с

5. Нікітіна О.В. Методичні вказівки для виконання лабораторних робіт студентами денної та заочної форм навчання ОС «Бакалавр» спеціальності 208 «Агроінженерія». Умань, Уманський НУС, 2020, 45 с

12. Рекомендована література

Базова

1. Основи охорони праці: Підручник. 3-є видання, доповнене та перероблене. / [К.Н. Ткачук, В.В. Зацарний, Д.В. Зеркалов, О.І. Полукаров, В.С. Коз'яков, Л.О. Мітюк, Ю.О. Полукаров, Т.Є. Луц]; за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Основа, 2014. – 456 с.
2. Голінько В.І. Основи охорони праці: підручник / В.І. Голінько; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – 2-ге вид. – Д.: НГУ, 2014. – 271 с.

3. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. 5-е вид. / Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О.; за ред. М.П. Гандзюка. – К.: Каравела, 2011. – 384 с.
4. Жидецький В.П. Основи охорони праці. Підручник / В.П. Жидецький. – Вид. 3-є, перероб. і доп. – Львів: УАД, 2006. – 336 с.
5. Запорожець О.І. Безпека життєдіяльності / О.І. Запорожець, Б.Д. Халмурадов, В.І. Применко та ін. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 448 с.
6. Васійчук В.О. Основи цивільного захисту. Навчальний посібник / В.О. Васійчук, В.Є. Гончарук, С.І. Качан, С.М. Мохняк. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 384 с.
7. Кіт Л. Я. Основи рятування і збереження життя людини у невідкладному стані. Навчально-методичний посібник / Л.Я. Кіт, Н.В. Наливайко. – Львів : Друк на потребу, 2017. – 135 с.

Допоміжна

1. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І.П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
2. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І.П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
3. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К.Н. Ткачук, В.В. Зацарний, Р.В. Сабарно, С.Ф. Каштанов, Л.О. Мітюк, Л.Д. Третякова, К.К.Ткачук, А.В. Чадюк. За ред. К.Н. Ткачука і В.В. Зацарного. – К.: «Основа» 2009 – 350 с.
4. Серіков Я.О. Основи охорони праці: Навч. посіб. / Я.О. Серіков – Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.
5. Надзвичайні ситуації та цивільний захист населення. Навчальний посібник за ред. Проф. С.П.Сонька. //Сонько С.П., Адаменко М.І., Гурський І.М., Балабак А.В., Нікітіна О.В./ Умань: Ред.-вид. центр УНУС., 2018–298 с.

13. Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
2. Про адміністративні порушення: Закон України. – К., 1993.
3. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 27.
4. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
5. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
6. Про охорону праці: Закон України . – К., 1992.
7. Про пожежну безпеку: Закон України . – К., 1993.
8. Про цивільну оборону України: Закон України від 3 лютого 1993 р. – К., 1993.
9. Закон України: Про правові засади цивільного захисту від 24 червня 2004 р.
10. Закон України: Про охорону навколишнього природного середовища від 25.06.1991 р.
11. Закон України: Про пестициди і агрохімікати від 2 березня 1995 р.

12. Закон України: Про правовий режим надзвичайного стану від 16 березня 2000 р.
6. Державні стандарти України ЗДУТУ з питань охорони праці.
7. Типове положення про порядок проведення і перевірки знань з питань охорони праці НПАОПО. 00–4.12–05.
8. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. НПАОПО. 00. – 6.02 – 04.
9. Пожежна безпека (нормативні акти та інші документи). // К., 1997. Т.1,2,3,4.
10. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості виробничого процесу. // Охорона праці, 1998, № 6. – С. 28-29.
11. Правила охорони праці в сільському господарстві. ДНАОП 2.0.00 – 01 – 00. К.: Форт, 2001. – 378 с.
12. Закон України: Про аварійно-рятувальні служби від 14 грудня 1999 р.
13. Закон України «Про охорону праці».
14. Кодекс законів про працю України.
15. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
16. Закон України «Про пожежну безпеку».
17. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
18. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
19. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
20. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
22. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».
23. НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65.
24. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.
25. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
26. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
27. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.

- 28.НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
- 29.НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
- 30.НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
- 31.Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
- 32.Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.

14. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Держгірпромнагляду. URL. <http://www.dnopr.kiev.ua>
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://portal.rada.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
7. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
8. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
9. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)

Адреси сайтів в INTERNET

1. Наукова бібліотека УНУС <http://library.udau.edu.ua/>.
2. Офіційний веб-сайт <http://www.udau.edu.ua>
3. Навчально-інформаційний портал УНУС <https://ects.udau.edu.ua/ua/informaciya-po-programam.html?level=master>
4. Сайт кафедри <https://piop.udau.edu.ua/>
5. Сторінка курсу в MOODLE <https://moodle.udau.edu.ua/>